№ 2 (5). 1930 m. vasario 1 d. II metai.

VILNIAUS ŽODIS

VISUOMENĖS LAIKRAŠTIS

EINA KAS DVI SAVAITI.

PRENUMERATA: metams 4 auks., 1/2 metų 2 auks.., 1/4 met. 1 auks. Užsieny 1 dol. ATSKIRO NUMERIO KAINA 20 sk.
REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS ADRESAS: Wilno, Ludwisarska 8 — 12.

Mūsų vargai ir rūpesčiai.

Mūsų laikraščiai daugiausiai rašo apie tautinį susipratimą, apie įvairius mūsų tautinio gyvenimo trūkumus ir reiškinius, iš sodiečių tačiau jau girdime balsų, kad gana mus mokinti vien tik tautinio susipratimo, mes jaučiamės lietuviai, mokame paskaityti laikraščius, mokame pašokti tautinius šokius, padainuoti tautines daineles, bet viso to mums maža, mes gyvename pusbadžiai, žemės turime labai maža, arba jos visai neturime, uždarbių nėra, išvažiuoti nėra kur; atkalbinėjate mus važiuoti į Braziliją bei Argentiną, bet kas tik gauna iš giminių pinigų, nepaiso tų atkalbinėjimų, važiuoja, nes čia gi badu nemirsi. Tokių balsų gauname iš sodiečių. Ne visi, žinoma, taip skundžiasi, yra vietų, kur sodiečiai išsiskirstę vienasėdžiais, nors ir neturi pinigų, nes grūdai pigūs, o mokesčiai dideli, bet savo ūkius tvarko neblogiausiai, naudojasi ūkininkų draugijos, bei lenkų ūkio ratelių ir bankelių, kad ir nedidele pagalba, šviesiau žiūri į ateitį. Tokių tačiau yra labai maža. Didelė mūsų krašto sodiečių dauguma gyvena skurde, labai blogose, kenksmingose sveikatai sąlygose, vaikų mirtingumas labai didelis, džiova labai išsiplatinusi.

Dvarų darbininkų padėtis taip pat, žinoma, bloga, bet nedaug blogesnė, kai kuriais žvilgsniais dargi geresnė už mažažemių. Darbininkai nors ir menkus teturi uždarbius, kol turi, bent jau žino, kiek turi, mažažemiai gi ūkininkai priklausomi yra nuo gero oro, pirklių, įvairių valsčių ponų ir ekzekutorių, bent kiek geresnė yra įvairių amatninkų padėtis, neblogiausiai verčiasi ir įvairūs smulkūs pirkliai. Mūsų lietuviškos buržuazijos mūsų krašte kaip ir nėra. Didžiausi žemės ir miškų plotai tebėra lenkų bei sulenkintų lietuvių rankose. Žemės reforma Vilniaus krašte visai mažai tevykdoma. Eina tik laisva parceliacija. Mūsų sodiečiai del stokos pinigų įsigyti daugiau žemės negali. Iš parceliuojamų dvarų žemės perkasi dažniausiai atėjūnai iš Lenkijos. Miškai smarkiai kertami ir išvežami užsienin. Kai kur jau labai sunku gauti statybai medžiagos ir malkų. Pramonės įmonių mūsų krašte yra labai maža, jokių didesnių fabrikų visai nėra, lietuviškų koperatyvų nėra, keliose tik vietose mūsų ūkininkų draugija steigia pienines.

Toks bendrais bruožais nupieštas yra mūsų valstiečių gyvenimas. Jis yra nepalyginamai blogesnis už mūsų brolių gyvenimą N. Lietuvoj, kur jau pravesta yra žemės reforma, sekmingai plečiasi prekyba ir pramonė. Mūsų krašto inteligentijos uždavinys yra, bendromis jėgomis mūsų liaudžiai padėti tą skurdą sumažinti, jeigu mes to nepadarysime, tai visas mūsų sukeltas tautinis judėjimas nueis niekais, susipratusių lietuvių skaičius ne tik nepadaugės, bet sumažės, nes plečiasi vaikų mirtingumas, išsigimimas, nutautėjimas, emigracija. Gal kas ir mano, kad kuo blogiau tuo geriau, bet kada kas bus, rasa vargo žmonėms ir akis išgriauž. Svarbus, žinoma, dalykas yra plėsti švietimas, steigti mokyklas, knygynus, platinti laikraščius. Bet vienas tik švietimas negali ekonominės padėties pakeisti, su švietimu lygiagrečiai turi eiti ir ekonominės būties gerinimas, toj gi srity visai mažai kas tedaroma, ekonominio pobūdžio draugiją turime tik vieną ir jai kuomažiausiai, palyginamai su švietimo draugijomis, tesuteikiama paramos.

Norėdami pagerinti mūsų krašto gyventojų ekonominę būtį, turime eiti prie to, kad ta būtis būtų pagerinta ne vien tik mūsų laisvųjų brolių aukomis, bet daugiau mūsų pačių iniciatyva ir pastangomis. Sumokame valdžiai ir savivaldybėms daug įvairių mokesčių, bet beveik visai nereikalaujame ir nemokame reikalauti, kad valdžios ir savivaldybių įstaigos atsilygintų mums už sumokėtus mokesčius, steigtų mums lietuviškų mokyklų, teiktų įvairių palengvinimų ūkininkams. Kad visa tai pasiekti, savaimi suprantama reikia ne nuo visų ir visko atsirubežiuoti, bet visame mūsų krašto politiniame gyvenime dalyvauti, ypač gi plačiai dalyvauti savivaldybių organų rinkimuose. Turime siekti to, kad ateity sudaryti tikrą visų mūsų krašto lietuvių rinktą atstovybę. Politikos srity neišsižadėdami bendrų tautinių siekimų turime turėti savo nuomonę, kaip prie tų siekimų eiti, ir nevengti bendravimo

su kitų tautų demokratinio bei palankaus mums nusistatymo veikėjais, ieškoti pritarėjų ir talkininkų.

Ta kryptimi maž daug ėjo prieš 3 metus mūsų gyvenimas, bet politiniai įvykiai N. Lietuvoj ir Lenkijoj visai išstumė mūsų gyvenimą iš normalės vagos. Mūsų gyvenimo vairuotojais pasinaudoję tais įvykiais tapo nedidelė kunigų vadovaujama grupė žmonių, kurie savo spaudoj nenustoja skleisti neapykantos prieš skirtingų pažiūrų pasaulinius inteligentus, kurie, turėdami platesnes pažiūras į švietimo darbą, sukūrė nuo kunigų nepriklausomą atskirą švietimo draugiją. Tos draugijos ir pažangių laikraščių lig šiolei dar jie nenori pripažinti net lietuviškais ir boikotuoja.

Tų žmonių, „tikrųjų" lietuvių katalikų, pyktis ir puolimai daugiausiai pastaruoju du metu buvo nukreipti prieš vieną asmenį, kurį savo negirdėtais lietuvių spaudoj šmeižtais pasiryžę buvo moraliai nužudyti vien tik delto, kad jis išdrįso juos ir jų jau subankrutijusį dievaitį viešai pakritikuoti, niekuomet nevartodamas melo, ko tie „tikrieji" negali apie save pasakyti, nes jų neteisingi puolimai buvo atremti visuomenės grupių protestais ir faktais. Opozicija tačiau nesiremia vienu asmenim, ne vadai gamina visuomenės sroves, bet gyvenimo srovės išstumia atskirus asmenis joms vadovauti. Jeigu tie asmenys, kurie praeityje tiek laiko visuomenės priešaky vienybėje su visais dirbo ir visiems gerai žinoma, kad nori tik gero mūsų visuomenei, priversti būtų del atkaklaus „tikrųjų" katalikų boikoto nustoti šį laikraštį leisti, ko tikimės nebus, tai juk pasilikę vienos srovės laikraščiai visų negali patenkinti, nepatenkintiems imtusi vadovauti atėjūnai ir visai mums svetimi žmonės, platintų mūsų liaudyje savo laikraščius, keltų aikštėn medžiaginį gyventojų skurdą ir tuomi įsigytų pritarimo. Ar to nori pasiekti savo aklu užsispyrimu mūsų gyvenimo vairuotojai, kurie lyg ir buvo pradėję svyruoti, lyg ir buvo pradėję abejoti, ar galima varyti partyvinį darbą naudojant tam reikalui iš visos visuomenės surinktas aukas, bet, kaip matyti iš jų spaudos, vėl pasiryžę yra nei kiek nenusileisti...

Vytauto Didžiojo jubilėjus.

Šiais metais spalio 27 dieną sueina lygiai 500 metų nuo Vytauto Didžiojo mirties. Laikraščiuose randame labai daug žinių ir įvairių sumanymų apie tų sukaktuvių minėjimą. N. Lietuvos valdžia paskelbė šiuos metus Vytauto Didžiojo metais. N. Lietuvoj susikūrė Vyriausis Vytauto Didžiojo mirties sukaktuvėms minėti Komitetas, Amerikos lietuviai įsikūrė keletą komitetų. Pas mus Vilniuje taip pat susikūrė komitetas, bet jo steigėjai kurdami tą komitetą kaip ir bendrai savo darbuotėj tautinės vienybės dėsnių nesilaikė, iš opozicijos atstovų vienus į susirinkimą komitetui rinkti kvietė, kitus boikotavo.

Del Vytauto Didžiojo istorinės reikšmės ir jo nuopelnų mūsų tautai nėra lietuviuose vieningo nusistatymo. Vieni jį į padanges kelia, kaipo didžiausį tautos didvyrį ir politiką, kiti, nors ir neneigia jo istorinės reikšmės, bet nemato istorijoj jo didelių nuopelnų tautai ir ypač Lietuvos valstybei. Tiesa, kaip paprastai, yra vidury. Iš istorijos, žinoma ne iš vieno istorijos vadovėlio, bet iš visų istorikų raštų, o apie Vytautą yra labai daug rašę įvairių tautų istorikai, aiškiai matome, kad Vytautas buvo genialingas šviesaus proto asmuo, Vytautas buvo lietuvių kilmės, veikė lietuvių vardu, atstovavo lietuvių tautą ir valstybę, turėjo artimus santykius su visais tų laikų Europos valstybių valdovais ir šviesuoliais. Tie faktai mums aiškiai sako, kad lietuvių tauta dar prieš 500 metų turėjo šviesų talentingą vadą, o iš to išvada, kad lietuviai gabumų ir kultūros žvilgsniu prieš 500 metų buvo lygūs kitoms Europos tautoms, negalėjo jie būti tuomet laukiniais žmonėmis, kaip rašo kai kurie lenkų istorikai Kochanowskis, Brükneris ir kiti, nes laukinė tauta negalėjo pagimdyti tokio vado, su laukine tauta nebūtų galėjęs ir Vytautas nukariauti slavus ir vokiečius, tvarkyti savo didelę, galingą valstybę.

Kai kurie žymūs lenkų istorikai, kaip Prochaska, Szainocha, Haleckis, Jakubowskis ir kiti labai garbina Vytautą, pasak tų istorikų, Vytautas buvęs didžiausis lenkų draugas, jis išgelbėjęs Lenkiją nuo kryžiuočių, jis sustiprinęs Lenkijos valstybę, jis pasirašęs Gardelio uniją su Lenkija, o tos unijos dokumentuose aiškiai pasakyta, kad Lietuva yra tik Vytauto savarankiškai valdoma Lenkijos Valstybės dalis. Vytautas, tiesa, siekęs pilnos Lietuvos nepriklausomybės, norėjęs apsivainikuoti karališku vainiku, bet lenkams nesutikus, to nepadaręs, mirdamas atidavęs Lietuvą Lenkijos karaliaus Jogailos globon.

Jau ta lenkų istorikų nuomonė, paremta istorijos faktais ir dokumentais, mums aiškiai sako, kad Vytautas savo politikoj nesivadavo ir negalėjo vaduotis grynai tautiniais sumetimais, kaip mus nori įtikinti kai kurie mūsų istorikai. Vytautas gyveno XIV ir XV amžiais, aišku, kad jis negalėjo būti mūsų laikų tautininku. Jogaila buvo visai sujungęs Lietuvą su Lenkija, Vytautas to prijungimo dokumentuose nepanaikino, to nepadarė bijodamas nustoti Lenkijos paramos kovose su rusais, kuriuos norėjo visai nukariauti, paimti net pačią Maskvą. Del tokios Vytauto politikos Lietuva po jo mirties pasiliko Lenkijos autonominė dalis, mažesnis ar didesnis jos savarankiškumas priklausydavo tik nuo jos valdovų gabumų ir ambicijos. 1569 metais Lietuvos bajorai beveik visai sujungė Lietuvą su Lenkija, su kuria dar pora šimtą metų pagyvenusi ir žuvo.

Tokia yra istorijos tikrenybė. Kalbėdami apie praeitį, taip pat kaip ir apie dabartį, turime laikytis tiesos dėsnių, istorijos falsifikacija jokios garbės mūsų tautai nesuteiks, nesukels ir tautinių jausmų. Galime nekreipti dėmesio į lenkų istorikų nuomonę, bet negalime neigti istorijos faktų ir dokumentų, o jų apie Vytauto politiką turime labai daug. Prancūzai rašydami apie Napoleoną nepagiria visų jo žygių, peikia jo norą nukariauti visą Europą, ypač visą Rusiją su Maskva, bet didžiuojasi savo Napoleonu, kaipo dideliu genialingu žmogumi, kuris suteikė prancūzams daug garbės ir sustiprino prancūzų reikšmę Europoj. Taip pat ir dar labiau mes

galime didžiuotis Vytautu. Iš istorijos yra visai aišku, kad, jeigu ne Vytauto pasipriešinimas Jogailos pastangoms visai sujungti Lietuvą su Lenkija, padaryti Lietuvą paprasta Lenkijos provincija, kurią jau buvo pradėję valdyti lenkų karininkai, valdininkai ir kunigai, tai būtų žuvusi lietuvių tauta. Gal svarbiausis veiksnys, kuris stumė Vytautą į kovą su Jogaila ir lenkais, buvo Vytauto noras ir ambicija būti savarankišku valdovu, bet be abejo jis turėjo tėvynės ir tautos meilės, jam buvo brangūs jo tėviškės Trakai ir Vilnius. Svarbų vaidmenį tame judėjime suvaidino ir tautinis išsilaikymo instinktas, tautai buvo būtinas reikalas gintis nuo mirties pavojaus, kad sekmingai apsiginti, reikalingas buvo geras vadas, tuo galingu vadu ir tapo Vytautas. *Tuo žvilgsniu, tai yra dideliais nuopelnais tautai savo veikimo pradžioj, o ne vėlyvesne politika ir karais Rusijos gilumose, brangus mums ir vertas didžiausios pagarbos yra Vytautas.*

Minint šiais metais Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktuves reikėtų rūpintis nesitenkinti vien tik pasididžiavimu, istorijos netikru nušvietimu, bet teisingai nušviečiant praeities įvykius įsigyti didesnio supratimo apie mūsų praeitį, o tai naudinga bus ir dabarties gyvenimui tvarkyti. Be to šiais metais kiek galima daugiau turėtų būti sukurta naudingų kultūrinių gerybių, ypač gi mūsų laisvieji broliai turėtų daugiau dėmesio kreipti, ne žodžiais, bet darbais, į Vilniaus krašto lietuvių kultūrinę darbuotę. Vilniuje gi gyveno ir veikė Didysis Vytautas, čia jis ir palaidotas.

D-ras *D. Alseika.*

Arkivyskupo Matulevičiaus atminimui.

Trims metams nuo Vilniaus vyskupo mirties dienos sueinant įdomu, rasit, bus ir lietuviams pasiklausyt, ką lenkų laikraštis *Pro Christo* rašė apie tą vienintelį vyskupą lietuvį, nebajorą ir nesubajorintą, Vilniaus vyskupų soste sėdėjusį. Laikraštis paskelbė keletą Matulevičiaus laiškų. Šitie laiškai vyskupo Jurgio asmenį iškelia aukščiau už visus vyskupus, iš lietuvių tarpo išėjusius. Buvo tai tikras kultūros žmogus, kurį ir kairieji gali pagerbt. Ne tas mus stebina, kad Matulevičius karo metu pats šaldamas padeda malkas skaldyt, ar kad neleidžia rusų maskoliais vadint, ar kad įdaigina sode 200 medžių, ne tas, kad jis kratos vyskupo vietos ir bijo Vilniaus.. Stebina ir džiugina kiekvieną kultūros žmogų šie jo laiško žodžiai:

Neprimesk kitam savų, rasit ir neblogų nuomonių, bet vis tik laikinų, šios žemės nuomonių.

Iš Rymo 1925 m. rašo:

Myliu neskirliodamas visus žmones, net ir žydus; tiesiog nesuprantu, kaip galima suderint ir sutalpint širdy Dievo m ilę ir kieno nors neapykantą,..

Šitaip kalba vyskupas, sėdėjęs soste tų, kurie per amžius siundė prieš žydus, kalvinus, lietuvius, kurie knygas ir maldos namus degino, patys savo tarpe lig kraujo mušės ir dėjos vis to paties Kristaus esą sekėjais.

Arba šitoks vaizdas, apibūdinąs vyskupo padėtį katalikiškame Vilniuje: 1923 m. ėjau gatve, kai vysk. Matulevičius važiavo į Aušros Vartus, o paskui jo bėgo gatvės vaikai, purvus ir akmenis svaidydami ir rėkdami: polakožerca (lenkų ėdikas). Vyskupas ramus važiavo, tik jo akyse tiek buvo matyt nusiskundimo, kad aš pamaniau: ne, šis žmogus negal būt kaltas (rašo lenkas marijonas, tos scenos matytojas).

Baigdamas šį paminėjimą, betu:iu pridėt, kad jį rašiau ne vien „kuniginę" neapykantą norėdamas pasmerkt, bet ir „pasaulinę" visuotinę, lietuvių tarpe įsimetusią.

M. U.

Keletas minčių opiu ir apleistu klausimu.

Lietuvių teatro Vilniaus krašte klausimu mūsų spaudoje nekartą buvo jau rašyta. Prikaišiota, kad mes toj srity esame apsileidę, beveik visai nerengiame vakarų ir kad galėtumėm tai atitaisyti. Tai tiesa. Reikėtų tuomi labiau susirūpinti. Reikėtų pirmiausia išrinkti atatinkamus teatrui veikalus, geriausiai, žinoma, lietuvių. Tokių pv. „Inteligentų" per dažnas statymas tikrai jau visiems įgriso. Ar neturime geresnių veikalų? Pav. tokie P. Vaičiūno „Patriotai". Veikalas aktualus ir tinkąs mūsų scenai. Neblogi ir kiti šio mūsų dramaturgo naujesnieji veikalai, kaip pv. „Nuodėmingas angelas" arba „Stabai ir žmonės". Tai tiek del Vaičiūno. Yra ir daug kitų mūsų dramaturgų, kurių veikalus pilnai galėtumėm statyti mūsų scenoje. Žodžiu, repertuaras mūsų vakarams kliūčių nesudaro.

Gal trūksta mums jėgų? Ne. Tiesa, prieš kelerius metus turėjome jų daugiau ir net profesionalų. Dauguma šių artistinių jėgų išvyko N. Lietuvon, kiti mirė. Nežiūrint to ir dabar mūsų tarpe yra įgudusių scenos mėgėjų. Tai, tiesa, tik amatoriai, bet, sporadiškai vaidinant profesionalų nereikia. Taigi ir tai nesudaro sunkumų mūsų scenai.

Kas nors gal pasakys: o kur mūsų vaidinimams namai? Taip, tai rimta kliūtis. Teatro namai būtinai mums reikalingi ir niekas to, rodos, neginčys. Šiuo klausimu tačiau, turėtų susirūpinti mūsų visuomenės priešaky stovintieji asmenys, jei tai, žinoma, randa reikalinga.

Kol kas galėtumėm apseiti ir be tų namų. Reikėtų tik turėti daugiau energijos, pasiryžimo ir mesti šalin tą chronišką apatiją, kuri ypač pas mus pasireiškia panašiuose dalykuose.

Čia dar norėčiau iškelti vieną sumanymą, kurs, tikiuos, sukels skaitytojų pritarimą. Noriu pakalbėti apie t. vad. *folkloristinius vaidinimus*. Lenkų regionalis teatras Vilniuj statė veikalus „Vestuvės kurpiuose" ir „Vestuvės Sandomieriuj". Tų folkloristinių veikalų matymas ir sukėlė man norą iškelti tą klausimą spaudoj. Nemanau tų lenkų veikalų girti, nes tai ne mano dalykas. Siūlau tik ir mums pastatyti panašius spektaklius. Pirmiausia, kas tai per veikalai? Tai (dažniausia) atvaizduotos *sodžiaus vestuvės*, žinoma, su visais tos ar kitos apylinkės papročiais. Į tai įeina dar dainos, šokiai, muzika. Aišku, kad visi veikiamieji asmenys kalba atatinkama tarme. Kiek pamenu, prieš keletą metų ir mes šv. Mikalojaus salėje buvome pastatę panašų veikalą, rodos, Strazdo „Vestuves". Taigi suruoškime ir dabar panašų spektaklį!

Tam tikslui kam nors (geriausiai folkloristams) reikėtų keliems mėnesiams, pav. vasaros metu, nuvykti kokion nors apylinkėn (tegul tai būna pav. Tverečiaus, Švenčionių ar kt. apylinkės) ir ten *nuodugniai* ištirti ir surašyti vietos vestuvių papročiai, dainų melodijos, šokiai (jei originališki) rūbai, ir kas svarbiausia, tarmė. Tada tai visa apdirbus parinkti vaidintojus ir su jais gerokai padirbėjus pastatyti (pav. kad ir „Latakiškės Vestuves") scenoje. Svarbu, kad vaidintojai būtų įsigyvenę į savo roles ir viskas būtų *tiksliai* atvaizduota, taip, kad žiūrovai gautų *tikrą* sodžiaus vestuvių įspūdį.

Pastačius tokį veikalą Vilniuje, būtų galima su juomi pavažinėti po provinciją, kas turėtų *didžiulę reikšmę*, nes provincijai labiau reikia tautiškų, patriotiškų veikalų, o ne, kaip dabar ten statoma, „Šv.šv. Teresių, Agnečių, Cicilijų" ir tam pan. veikalų.

Taigi pagalvokime. Įvykdžius šį sumanymą, jau šių metų rudenį galėtumėm pasidžiaugti atvaizduotais scenoje, gražiais mūsų krašto papročiais.

Juozas Gytis.

Ūkininkams reikia pagalvoti.

Šių dienų ūkininkams tenka gyventi nepaprastai sunkų laiką. Visą eilę metų, kaip javai blogai dera, užpernai daug kur visai pražuvo, bet ir pernai negeriau, kai kur del sausumos neužaugo. Šiuo gi metu ir su pavykusiais javais nėra kas daryti, tokių žemų kainų dar niekuomet nėra buvę: po 2 zl. pūdas grūdų, o išlaidos, kaip įvairūs mokesčiai, fabrikų išdirbiniai, statomoji medžiaga, mineralinės trąšos, geležis, druska nei kiek neatpigo. Laikraščių pranešimu nėra vilties, kad padėtis pagerėtų; t. y. kad javų kainos pakiltų: visų šiais metais turima nemažo javų ištekliaus. Taigi ūkininkams užėjo tikros bėdos. Kas daryti? Visur girdima tas klausimas, iš niekur negaunama atsakymo. Javų kainų kritimo Vakarų Europoj, ypač Vokietijoj ūkininkai visai nebijo, nes jie prityrė, kad parduotas sviestas ir kiaulės jiems už viską gerai atlygina.

Jau ir N. Lietuvoj ūkininkai pradeda ūkininkauti šia kryptim: javų ūkį pradeda keisti gyvulių ūkiu; mažiau sėja javų, o augina daugiau pašarinių žolių, sodina runkelių, laiko daugiau karvių, geriau jas šeria ir turi daugiau pieno. Pienui perdirbti steigia pienines, gi pieno išsukomis šeria kiaules. Šiemet pigūs javai ir ten, nors daug brangesni nei pas mus, bet, jei turi kuom šerti, tai vistik ne tiek turi rūpintis, kadangi, jei sviesto kaina pasaulio rinkoje kiek ir sumažėjo, bet užtat už kiaules kolkas dar gerai moka. Tiesa, šis klausimas pasidarė labai opus tik pas mus, nes kitose šalyse jau jis dalinai senai išspręstas.

Užsieny — Vokietijoj, Danijoj ir kitose valstybėse, ūkininkai senai jau patyrė, kad vien tik javų ūkis neapsimoka, kad atsitinka tokių metų, kada javai įvairiose šalyse gerai užderėjo ir jų kainos del to smarkiai krinta. Todel ten ūkininkai, šale javų ūkio turi pastatytą ir gerą gyvulių auginimo ūkį. Laikydami daug pieningų karvių ir augindami mėsai kiaules, jie netik sušeria savo grūdus, bet dar ir iš užsienio nemažai pargabena, pavyzdžiui ir iš mūsų krašto parduodamas daug selenų, linų, išspaudų vokiečiams, bet iš kitų šalių jie gabenasi dar kitokių išspaudų, mokėdami gerus pinigus.

Nieko panašaus nėra pas mus. Turime daugybę blogų žemių, apdirbame jas kuoprasčiausiai, kai kur dar medinėmis žagrėmis, akėčiomis, trąšų neduodame, na ir gauname užtai gerais metais penktą grūdelį, gi kai blogi metai, tai gerai, kad ir sėkla tik grįžta. Visų blogiausia dar tai, kad bemaž visur gyvenama kaimuose, kur laukai suskaldyti rėžiais, tiesa, yra nemaža jau ir kolonistų, bet ir šie dar nesusitvarkę, o pagaliau mažai žino, kaip ir tvarkytis tokiomis aplinkybėmis esant.

Apie tai, kaip prisitaikinti dabartinėms sunkioms sąlygoms pakalbėsime kitą kart.

Kaip galima bulvių derlių padidinti vien geru žemės dirbimu.

Ūkininkai dažniausiai pasitenkina vien suarimu prieš žiemą, o javus nuėmę ražienose gyvulius gano. Gyvuliai ražienose labai mažai maisto randa, todėl ūkininkas iš ganymo ražienose mažai naudos turi, o nuostolių turi labai daug.

Gyvulius ganant ražienose, sausą rudenį žemė išdžiūsta, viskas joje apmiršta, gyvuliai, greit visą žolę sumina ir daugiau ji neauga. Jei ruduo drėgnas, tai gyvuliai žemę labai sumina, žolė irgi susimina, todėl tai pat neauga ir gyvuliai iš tokios ganiavos mažai turi naudos.

Sudžiūvusi ar labai suminta žemė apmiršta, joje nepasidaugina maistų, todel kitais metais javai blogai dera.

Jei dirvą, kaip tiktai nuimami javai tuojau supurinti, tai dirvoje sulaikome drėgmę, įleidžiame oro ir dirvos bakterijos augalų šaknis ir ražienas (kvietienas, rugienas, vasarojienas) supūdo, o iš puvenų pagamina augalams daug maisto, todėl sekančiais metais visi augalai daug geriau uždera.

Šitą dirvos supurinimą atlieka arba dirvą nuskusdami (sekliai suardami) arba sudrapakuodami skersai ir išilgai. Geriau yra nuskusti. Tiktai jei neturima laiko nuskusti, tai drapakuojama. Pirmu kartu drapakuoja, kaip tiktai javus nupiauna ir sustato eilėmis, o paskui drapakuoja skersai, kai javus nuveža.

Jei dirva skutama, tai skutama tuojau javus sustačius eilėmis, o kai javus suveža, tai suaria po javais palikusias neliestas dirvas.

Po arimo ar drapakavimo dirva reikia suakėti, kad jos paviršių sulyginti, nes tada ji ne taip greit išdžiūsta.

Paskiau, kai žolė sudygsta ar pluta nuo lietaus pasidaro, ypatingai jei varpučio yra, naudinga dar kartą sudrapakuoti, o prieš žiemą suarti.

Ariant prieš žiemą naudinga dirva pagilinti, nes į dirvą giliau įleidžiama oro ir tada augalų šaknys eina giliau ir geriau dera.

Kiek geras žemės dirbimas gali padidinti derlių, tai matyt iš šių metų tyrimo su bulvėmis.

Laukas buvo po rugių. Kaip tiktai rugius nupiovė ir sustatė gubomis, tai tarpeiliai buvo tuoj sugrėbti ir kultivatoriu sudrapakinti. Kai rugius suvežė, tai rugiena dvivagiu buvo sekliai suarta ir nuakėta.

Po mėnesio, kai ant dirvos po vieno smarkaus lietaus pasidarė pluta,— dirva dar kartą buvo sudrapakuota. Drapakavimu su žemėmis buvo sumaišytos ir visos sudygusios piktžolės. Po drapakavimo tuoj buvo leistos lengvos akėčios, kad dirvą sulygintų ir sulaikytų joje drėgme.

Spalių mėnesį dirva buvo suarta per 20 cm. gilumo ir palikta žiemai. Ariant žiemai apie $^{1}/_{10}$ hektaro pagilinau leisdamas atversta vaga planetą pakinkytą vienu arkliu, kuris žemę dar supurino apie 10 cm. gilumo.

Dalis lauko apie $^{1}/_{5}$ hektaro javus nuėmus paliko nesupurinta, o tiktai prieš žiemą suarta.

Pavasarį visas plotas buvo dirbamas vienodai. Kaip tiktai dirva pradžiuvo, tuojau suakėjau, paskui išvežiau mėšlą, apie 70 vežimų į hektarą, plonai apariau, o kai oras geriau įšilo, tai sodinau bulves. Sodinau plūgu, bet bulves dėjau ant vagos šono.

Prižiūrėjimas visų bulvių buvo vienodas. Akėjau po sodinimo ir po sudygimo akėjau, paskui 2 kartu kaupiau ir į kartą planetu giliai tarpueiliuose supurinau žemę,

Jau vasarą buvo matyt, kad bulvės daug geriau augo, kur buvo dirva nuskusta.

Kai bulves nukasiau, tai derliaus skirtumai buvo dar didesni.

Kur dirva buvo neskusta, o tiktai prieš žiemą suarta, derlius iš hektaro buvo 360 centnerių.

Kur dirva buvo tuoj nuskusta, o rudenį antru kartu suarta, derlius buvo 540 centn., tai yra apie 180 centnerių daugiau.

Ten, kur dirva prieš žiemą buvo dar pagilinta, derlius iš hektaro buvo apie 600 centnerių. Tuo būdu dirvos pagilinimas derlių padidino apie 60 centnerių iš hektaro.

Dirvos pagilinimas daugumai ūkininkų yra sunkiau atlikti, bet dirvos nuskutimas arba bent sudrapakavimas įmanomas beveik kiekvienam ūkininkui, kuris nuo ūkio neatitraukiamas pašaliniais darbais (statyba, sausinimu ir panašiais). Šiame atsitikime derlius padidėjo 180 centnerių po 3 litus, tai bus apie 540 litų iš hektaro.

Tokį žemės dirbimą gerai apmoka ne tiktai bulvės, bet ir visi kiti javai, todel visiems vasariniams javams po žieminių ar po kitų ankstyvų javų reikia rūpintis pirma suarti sekliai, o paskui giliai. Po vėlyvesnių javų pirma dirvą drapakuoja, paskui aria giliai.

(L. Ūkininkas)

KORESPONDENCIJOS.

Iš Vidiškių padangės. Daug vargų turime del žemės nederliaus, o dar daugiau del klebono. Turėjome savo parapijoj lietuvį kunigą, kuriam ačių tarti privalome. Nebūdavo ginčų, ar tu turi pinigų, kuomet nueini užskambinėti už mirusį ar ne. To tai neklausdavo, bet del savo pareigų atlikimo nebuvo jam trūkumų, nueis ir atliks ko prašei, o mokėk tiek, kiek išgali.

Bet atvažiavus kitam kunigui viskas virto atvirkščiai. Nueis žmogus pav. vaiko krikštyti, tai jei duosi 10 auks. tai jis tau pakrikštys, o jei neturi 10 auks. tai gali vaikas būti ir nekrikštytas. Arba norėtum žmogus numirėlį laidoti su kunigu, tai jei turi atatinkamą sumą, tai numirėlį pakrapins, už jo dūšią paskambins ir mišias atlaikys, o jeigu neturi —gali ir be ceremonijų apseiti.

Del tos tai priežasties tenka net nustoti paskutinio gyvulio ir visas gyvenimas virsta pekla. Sakosi klebonas teisingas, šventas, o čia jo šventybės pasirodo labai gerai.

Bažnyčioje per pamokslą sako: „būkite teisingi, atjauskite artimų neturtą ir jam padėkite..." o jis kunigu būdamas duoda gražų pavyzdį; o tu žmogau nors badu mirk, bet kunigui duok tiek, kiek jis nori. Vargas mums turint tokį kleboną, kad del jo užgaidų reikia prarasti paskutinė karvė. Reikėtų mūsų klebonui atjausti parapijiečių padėtį ir nevesti skurdan, nes „vargas akis graužia senai".

Juozas

Gėliūnai (Vil. Trakų apskr.). Žengiant pirmuosius žingsnius kultūriniam darbe atsiranda visokių kliūčių, kurios reikalauja daug energijos ir triūso padėti, kad galutinai jas nuveikus.

Prieš pat ruošiamąjį vakarą, nežinia kaip ir kažin iš kur atvyko į Gėliūnų sodžių p. L. Pasikvietęs kelis vyrus iš jaunimo tarpo, užsidangstę langus paklodėmis vietinio liaudies mokytojo padedami, pradėjo konferenciją. Konferencijos tikslas aiškus: trukdyti visomis išgalėmis rengiamam vakarui, prikalbinėjant vietinį jaunimą, kad vakarėly nedalyvautų. Toji misija truko nuo 9 v. v. iki 3 ryto. Bet galų gale iš rengiamo „pogromo" nieko neišėjo, nes vakaras įvyko visai ramiai ir gerai. Bet kas nuostabiausia, tai kad p. L. niekuomet Gėliūnų sodžiaus nelanko dienos, bet nakties metu, tartum bijo šviesos, kaip naktinis paukštis.

Prieš pat šventes „Kultūros" skyrius padarė susirinkimą Dr. Vinco Kudirkos 30-ties metų mirties sukaktuvėms paminėti su plačia programa. J. Laurynavičius paskaitė iš knygos „Vincas Kudirka savo raštuose", iš spaudos draudimo laikų ir kitų dalykėlių, Antanas Jodzevičius paskaitė keletą V. Kudirkos satyrų. Šiek tiek ilgiau apsistojo apie Tautos Himną. Nutarta daryti susirinkimus kas savaitė, žinoma, jei tik sąlygos leis. Tapo išrinktas komitetas, kuris rūpintųsi 500 metų Vyt. Didžiojo mirties sukaktuvėms paminėti. Pradedant ir baigiant susirinkimą buvo sugiedota „Lietuva tėvynė mūsų".

Nėjoks sodžius gal nėra taip mėgiamas Vilniaus lietuvių, kaip Gėliūnai. Sausio 6 dieną atvažiavo iš Vilniaus taksu kun. K. apl. A. J. ir p. L. Nuo motoro burzgimo kilo didelis triukšmas ramiam sodžiuj. Visi pribėgę prie langų pamatė, kad čia neprastų svečių esama. Nieks nebuvo netgi išėjęs jų pasitikti, o jie neturėjo kur užeiti, nes mokykla buvo užrakinta, tai tik apsidairę, palingavę galvomis nudrožė savo keliu.

Gėliūnų sodžiaus jaunimas pilnas energijos, gerų norų, šviesis save ir ragins kitus prie darbo neatsižvelgiant į jokias kliūtis. *Vietinis.*

Petravas (Švenčionių apsk. Daugiel. valsč.). Mūsų sodžius yra nedidelis, turi apie 17 ūkininkų visi yra lietuviai. Nuo 1924 metų mūsų sodžiuje gyvavo „Ryto" mokykla, tik užėjus nelaimei ją uždarė 1927 m. Nuo 1927 m. jau pasirodė ir lenkų mokytojas. Nustebę mūsų gyventojai ėmėsi darbo, bet niekaip negalėjo vėl grąžint „Ryto" mokyklos. Mėgino savo vaikučių neleisti, bet nieko nepadarė, neleisi, užmokėsi pabaudą. Na, galų gale ir šiemet tas pats su mokykla yra. Prasidėjus mokslo metams

atvažiavo kokia „bobyna“ ir susirašė vaikus. Vaikai pradėjo vaikščioti visi į mokyklą, nes bijojo pabaudos. Na dabar pažiūrėkim ką ji moko vaikus ir kaip vaikai elgiasi. Mokslas į mokslą nepanašus, nes laike pamokų paduoda vaikams knygas ir sąsiuvinius ir darykit ką norite ar paišykit kur norite ar rašykite. Laike pamokų sėdi pati užsidariusi savo kambarėlyj ir veda flirtus su Ignalinos „vyrais“, o vaikai nesuprasdami dar mokslo naudos ir elgesio mokykloj, pakeiia laike pamokų „koncertą“. Vieni vietoj durų vaikščioja per langus, o kiti ant suolų žaidžia. Vienu žodžiu, ką tik jie nori tą ir daro. Liūdna darosi pamačius tokį mokymą ir auklėjimą, bet pamanykim ar bus kas gera iš mūsų vaikiučių? Jaunimas mūsų sodžiaus tai dar pusėtinas, tik panelės tai jau nukrypę. Šmeižia savo gimtąją kalbą ir tęsia lenkų kalbą. Oi gėda jums panelės: Oi varge! kada baigsis tie neteisingi klaidingi keliai.

Juozas.

POLITIKOS APŽVALGA.

N. Lietuvos Užsienių reikalų ministeris dr. Zaunius važinėjo Genevon, Tautų Sąjungos Tarybos posėdin. Genevoj matėsi ir kalbėjosi su Lenkijos Užsienių reikalų ministeriu p. Zaleskiu, bet su juom kalbėjosi tik apie orą ir kai kuriuos kitus menkos svarbos klausimus, kurie nieko bendra neturi su Lietuvos santykiais su Lenkija. Šių metų pradžioj į Kauną buvo atsilankęs Tautų Sąjungos atstovas p. Visconcellos. Jis klausinėjo apie susisiekimą tarp Lietuvos ir Lenkijos, ar Lietuvos valdžia nesutiksianti atidaryti gelžkelio iš Vilniaus į Kauną ir kitus panašius dalykus. Valdžia jam atsakiusi, kad apie susisiekimą gali būti kalba tik tuo atveju, jei Lenkija iš Vilniaus krašto sutiktų sudaryti skyrium administruojamą sritį, tai yra, kaip ir laisvą kraštą, kurio valdymasis būtų tarptautinių organų kontroliuojamas.

Į Varšuvą atvažiuoja pasisvečiuoti Estijos prezidentas Štrandmanas. Del tos vizitos reiškia nepasitenkinimo daugelis lietuvių ir latvių laikraščių. Estai veržiasi labai susibičiuliuoti su lenkais, tikėdamiesi, matyt, lenkų pagelbos, jeigu juos pultų Sovietų Rusija. Latvių laikraštis „Socialdemokrats“ įrodinėja, kad tokia estų politika tik erzina Sovietus, jokios pagalbos iš lenkų estai negali tikėtis, jeigu juos pultų Sovietai.

Varšuvos Seime daugiausiai dabar kalbama apie vyriausybės patiektos Seimui patvirtinti šių metų sąmatą. Atskiros ministerijos reikalauja labai daug pinigų įvairioms reprezentacijoms, iš viso apie 20 milijonų zlotų. Seimo dauguma nori tas išlaidas mažinti, ministeriai nesutinka, kilo kivirčai. Rodos, kad ir šį kart Seimas laimės, nes krašto ūkio padėtis labai bloga, daug mokesčių surinkti sunku, o ministeriai labai daug pinigų nori leisti įvairių svečių vaišinimui (Estų prezidentui priimti paskirta esą 75.000 zlotų), pašalpoms užsienių ir lenkų spaudai, kuri pritaria valdžiai, įvairiems agentams.

Visur vargai ir rūpesčiai, bet mažiausia rūpesčių ir vargų turi senos mažos kultūringos Europos valstybės, kaip Danija, Švedija, Norvegija. Vokiečių laikraščiai praneša, kad norvegų parlamentas nebeturėdamas svarbesnių klausimų, artimiausiu laiku svarstys įstatymą, kuriuo moterims suteikiamos visiškai lygios teisės. Moterys galės užimti visas vietas. Jos galės būti ne tik pastoriais (kunigais), bet ir karininkais. Laikraščiai pastebi, kad prieš naują įstatymą mažiau protestuojama iš generolų pusės, o daugiau iš pastorių, kurie savo kovoj prieš moterų veržimąsi į bažnyčią remiasi šv. Povilo ir kitų bažnyčios tėvų argumentais.

Svarbiausis šiuo momentu pasaulinės politikos centras yra Londonas. Londone posėdžiauja dabar penkerių didžiųjų valstybių žymiausi atstovai, būtent Anglijos, Š. Amerikos Suvienytų Valstijų, Prancūzijos, Italijos ir Japonijos. Tą konferenciją sušaukė Anglijos darbininkų valdžios premjeras Mak-Donaldas. Anglijos darbininkų valdžiai rūpi aprubežiuoti ginklavimąsi jūrose, kad tuomi išvengti karo, anglams ypač pavojingas yra smarkus ginklavimasis Amerikos, kuri sustiprėjusi jūrose gali sudaryti didelio pavojaus Anglijos interesams. Tai konferencijai labai sunku bus susitarti, kapitalistai nusiginkluoti nenori, Anglijos gi darbininkų valdžia, neturėdama savo parlamente stiprios atramos, vargiai įtikins Amerikos ir kitų didžiųjų kapitalistinių valstybių atstovus.

Daug susirūpinimo suteikė anglams įvykiai tolimoj Indijoj, kurioj gyvena arti 400 milijonų žmonių, kaip žinoma, tebevaldo anglai. Indų tautose jau senai prasidėjo judėjimas išsivaduoti iš anglų priklausomybės. Šių metų pradžioj įvyko Deli mieste visos Indijos atstovų kongresas, kuriame nutarta siekti pilnos nepriklausomybės, nebeklausyti anglų vyriausybės ir nebemokėti jai mokesčių. Apie ginkluotą sukilimą indai tuo tarpu nekalba. Anglijos dabartinė darbininkų valdžia nėra priešinga Indijos nepriklausomybei, Indija ir nepriklausoma būdama negali nutraukti visų santykių su anglais, kur jie plačiai yra išplėtę savo pramonės ir prekybos įmones. Indijos nepriklausomybei priešinasi parlamento dauguma, o ji, kaip žinoma, nepalaiko visuose klausimuose dabartinės Mak-Donaldo valdžios, darbininkų atstovams pavesta buvo sudaryti valdžią tik delto, kad Darbo partija turi parlamente daugiausiai atstovų, bet neturi daugumos atstovų.

Baigiant ši numerį spausdinti gauta žinia, kad verčiamas atsistatydinti Ispanijos diktatorius Primo de Rivera. Gerai, kad bent kas met griūva vienas diktatorius, pernai Voldemaras, šiemet Rivera.

N. LIETUVA.

Lietuva su Amerika pasikeitė sutarčių ratifikavimo dokumentais. Jungtinių Valstybių sostinėje Vašingtone buvo pasikeista Lietuvos Amerikos arbitražo ir konsulacijos sutarčių ratifikacijos dokumentais.

Protokolą iš Lietuvos pusės pasirašė Lietuvos įgal. ministeris p. K. Balutis, o iš Amerikos pusės— užsienių reikalų ministerijos valdytojas Cotto.

Klaipėdoj steigiamas ryžių fabrikas. Naujas Lietuvoje fabrikas pradėjo veikti šio mėn. pabaigoje. Neabdirbti ryžiai bus gabenami į Lietuvą iš Indijos. Yra apskaičiuota, kad per metus galės apdirbti 40.000 cent. ryžių.

Klaipėdos krašto atvadavimo sukak-

tuvės. Š. mėn. sukako lygiai 7 metai nuo Klaipėdos krašto sukilimo ir prijungimo jo prie Didžiosios Lietuvos. Tas sukaktuves švenčia kas metai.

Valgyklos biedniesiems. Kauno miesto biednuomenei šelpti yra penkios valgyklos. Valgyklas išlaiko miesto savivaldybė. Jos valgydina apie 2.400 žmonių. Iš jų keturios yra skiriamos krikščionims, o viena žydams. Miesto Savivaldybė negali išlaikyti valgyklų ištisus metus dėlei lėšų stokos. Veikia sunkiausiais uždairbio atžvilgiu mėnesiais t. y. lapkričio ir gegužės.

Vilkavišky valdžios gimnazija. Vilkaviškio privatinę gimnaziją suvalstybino ir nuo šio mėn. Švietimo ministerija paėmė savo žinion.

„Kultūros Akademija“ Lietuvoje. Vytauto D. metų proga universiteto senate buvo iškeltas prof. Mykolo Biržiškos sumanymas įsteigti Lietuvos kultūros akademiją. Šios akademijos uždaviniu būtų Lietuvos gamtos, etnografijos, praeities ir dabarties tirinėjimas ir kultūros skleidimas liaudies tarpe. Į komisiją, kuri paskirta sumanymui apsvarstyti, be pirmininko prof. Čėsnio, dar įeina prof. Vaclovas Biržiška ir prof Žemaitis.

Vytauto D. tiltas. Sausio 11 d. tapo atidarytas Aleksoto (Kauno priemesčio) gelžbetoninis tiltas per Nemuną, pavadintas Vytauto D. vardu. Tiltas raudonos spalvos ir per vidurį pakeliamas, laisvam laivų pravažiavimui. Tuo būdu Kaunas 1929 metais pastatė tris naujus didžiulius tiltus: P. Vileišio per Nerį, ir Vytauto D. ir Panemunės per Nemuną.

Sugrįžo K. Petrauskas. Apie sausio 20 d. grįžo Kaunan garsusis mūsų dainius Kipras Petrauskas. Kaip žinoma, jis su didžiausiu pasisekimu gastroliavo Pietų Amerikoj.

Visuotinas pradžios mokslas. 1931 metuose Švietimo ministerija mano pilnumoje įvykdyti planą, privalomo pradžios mokslo įvedimo N. Lietuvoje. Šiam reikalui naujų numatomų steigti mokyklų mokytojų personalui ministerijai reikalinga 1930 met. 1.000.000 litų ir 1931 m. 3.000.000. Ligi šiam laikui privalomas pradžios mokslas N. Lietuvoje įvykdytas 60%. Pradžios mokslą turi atlikti visi vaikai 7—14 m. amžiaus.

Pirma Lietuvoje stoties viršininko padėjėja. Stoties viršininko padėjėjo kvotimus išlaikiusi p. B. Buivytė ir paskirta Žarnių stoties viršininko padėjėja

Nusausinimas. Melioracijos darbams tęsti žemės ūkio ministerija šiems metams prašo asignuoti jai iš valstybės biudžeto 5.000.009 litų.

1 metras 82 cmt. Kad Kauno policininkai darytų gerą įspūdį savo figūra ir ūgiu, kaip tai yra užsienio sostinėse, piliečių apsaugos departamento nusistatyta skirti viešojon tarnybon Kaune vyrus atatinkančio gero sudėjimo ir ne mažesnius ūgio, kaip 1 mtr. 82 ctm.

Laiškas į Redakciją.

Del tilpusios „Vilniaus Žodyje“ Nr 1 (4) 1930 m. I.15 d. („Keistas elgesys“) žinelės, kurios turinys neatatinka teisybės ir įžeidžia skautų ir mano garbę, prašau įdėti artimiausiam Nr šį mano pareiškimą:

1) Ne tiesa, kad aš, būdamas draugininkas, uždraudžiau skautams dalyvauti „Vytauto“ kuopoje, bet tiesa, kad skautai iki šiol joje aktyviai dalyvauja, kas aišku, kad ir iš to paties Nr žinutės (Iš moksl. gyvenimo), kur mokiniai, kurie skaitė eilėraščius, referatus (Purvinis, Bukauskas) yra skautai.

2) Ne tiesa, kad aš atėjusiai pas mane delegacijai išėmęs iš stalčiaus revolverį, bet tiesa, kad tą dieną, sugrįžus mums iš šaudymo rungtynių, revolveris gulėjo m a n o k a m b a r y ant stalo (ten rengiausi jį tuoj valyti), o delegatai nenorėję kalbėtis prie skautų bendrame kambaryje.

3) Ne tiesa, kad aš išsireiškęs delegacijai: „Per Vytautą veikia juodoji ranka — juokių nuolaidų!“ bet tiesa, kad rimtai pasikalbėjus, delegacija pažadėjo patiekti mūsų posėdžiui savo kuopos įstatus.

S. N a r k a v i č i u s.

R e d a k c i j o s p r i e r a š a s. Kadangi mūsų informatorių, rodos, visai patikimų asmenų, žinios pasirodė vis tik ne visai teisingos, pilnai tikime mūsų skautų vadu ir mielu noru tą žinutę atitaisome.

KRONIKA.

„Vilnius miršta“. Nesenai lenkų dvarininkų organe „Słowo“ tilpo tokio pavadinimo straipsnis. To straipsnio autorius aimanuoja del labai sunkios Vilniaus padėties. Pramonės ir prekybos įmonės bankrutija, bedarbių skaičius auga, namų beveik nieks nestato, gyvenimas apmiręs. Kaip pagerint tokią sunkią Vilniaus padėtį, autorius nežino, daro priekaištą Varšuvos vyriausybei, ypač Užsienių reikalų ministerijai. Tie priekaištai tačiau nieko negelbės, patys mūsų krašto dvarininkai yra kalti, kad Vilnius atsidurė tokioj sunkioj padėty, bet ne tik Vilnius ir patys dvarininkai nėra patenkinti dabartine savo padėtim, iš normaliai vedamų ūkių nebegali išsilaikyti, priversti yra pardavinėti žemes ir miškus. Užuot ašaras lieti ir aimanuoti, ar ne geriau būtų pagalvoti ir nusistatyti savo klaidas atitaisyti.

Nusižudė del mokesčių. Prieš pora savaičių strichninu nusižudė Vilniuje žinomas Vilniaus prekybininkas J. Bukovskis. Kaip pranešė policijos komunikatas, nusižudymo priežastis neišgalėjimas sumokėti paskirtų jam didelių mokesčių.

Bedarbių skaičius didėja. Paskutinėmis žiniomis Vilniuj yra užregistruota 4196 bedarbiai.

Demonstracija. Pereitą šeštadienį buvo nagrinėjama b. „Hromados“ vado Br. Taraškevičiaus byla, sąryšy su bylos eiga, atvažiavo iš Varšuvos keli komunistų seimo atstovai tikslu surengti demonstraciją. Buvo pasakyta keliose vietose kalbos, kviečiančius bedarbius dalyvauti demonstracijoj. Bet jos nepavyko.

Stengiasi paskolos. Vilniaus Magistratas pradėjo stengtis paskolos. Paskolos mano gauti 475 tūkstančių auks. V. Ūkio Banke. Tą sumą mano išleisti nebaigtiems kanalizacijos darbams. Kitą paskolą mano užtraukti pas centralinę valdžią sumoje 1 mil. 300.000 auks. pabaigt pradėtiems namams statyti.

Nepriklausomybės 12 m. sukaktuvių minėjimas. Kaip teko patirti, Laik. Komitetas sukaktuves minės vakaru, kurio programon įeina tik paskaita, choras ir dainos. Jaunimui, tiesa, ir to užtenka, nes jam šokiai-viskas, bet tačiau rimtesnei publikai to nepakanka. Bendrai, reikia pastebėti, kad vakarų rengimo sryty esame jau visai apsileidę. Vien tik moksleivių choras aktyviai dirba, o scenos mėgėjai nė krust. Kas ne kas, o jau 16-tai vasario reikėtų rengti rimtesnius vakarus su vaidinimu.

Iš studentų gyvenimo. I. 19 d. įvykusiame L. Studentų Sąjungos susirinkime buvo paskaityta du referatai: teisių magisterio *A. Juknevičiaus* apie „Lietuvos Statutą“ ir stud. *V. Martinkėno* apie Lietuvos čigonus. Be paskaitų, buvo dar iškeltas klausimas del studentų santykių su *pol. emigrantais*. Klausimas sukėlė gyvą diskusiją.

Šių metų vasario mėn. 9 dieną Lietuvių, Gudų ir Ukrainų Studentų Sąjungos ruošia Pirklių Klūbo salėse pirmąjį metinį koncertą. Koncertui pakviestos žinomos Vilniuj muzikalinės jėgos: prof. V. Jodko, prof. Galkovskis, p. M. Prancuzevičiūtė, o be to lietuvaičių trio, ukrainų choras, mandolinų orkestra — leidžia lemti koncertui pasisekimo.

Del „Vilniaus Rytojaus“ bendradarbio piktžodžiavimo (Nr. 7 (81). Tam bendradarbiui, užuot piktžodžiavus ir kitiems logikos pamokas dėščius, patartumėm pasinagrinėti savo sąžinę, ar jis nebus prisidėjęs prie visų buvusių „Vilniaus Rytojuje“ insinuacijų, kaip štai „kultūrininkai einą su Varšuva prieš Kauną“ ir kitų, o tos juk insinuacijos pastūmė praeitais metais Gėliūnuose „Vilniaus Rytojaus“ „apšviestą“ skaitytoją mesti pro langą į pirkią didelį akmenį galvon „Kultūros“ dr-jos valdybos nariui. Tiktai lango drūti rėmai sukliudė pavojingam ar gal ir mirtingam sužalojimui. Taigi tą epitetą, ypač jeigu ir pats pripažįsta, kad klūbe Naujų Metų naktį muštynių nebuvo, reikėtų jam į save taikinti.

Kai del skelbiamos žinios, būk mes pakeitę savo pažiūras, vadinamės jau tautininkais, anksčiau gi pažangiaisiais demokratais, taip pat yra iš piršto išlaužta. Niekur mes tautininkais nesivadinome partyvinio to žodžio prasme, „Vilniaus Žodyje“ rašytą tik buvo, kad visi nekrikdemai, turėtų sudaryti bendrą frontą prieš krikdemus, jeigu jie nepanorės likviduoti savo diktatūros. Ta nepartyvine kryptimi ir vedame savo laikraštį. Visiems skiriamame laikraštyje niekuomet nedarėme opozicijos N. Lietuvos vyriausybei, kritika tik buvo inteligentijai leidžiamame laikraštyje. Kad ten ta kritika retkarčiais buvo reikalinga, patvirtino faktas žalingos, grynai asmeniškos diktatūros likvidavimo N. Lietuvoj.

ĮVAIRIOS ŽINIOS.

Š. Amerika. Vienas milijonierius lakūnui Byrdui padovanojo 10.000 dolerių čekį. Tai dovana!

Kinija. Del vidujinių nuolatinių peštynių Kinijoj badauja 4 milijonai žmonių. Tūkstančiai maitinasi vien įvairiomis augalų šaknimis. Gal badas visus sutaikins. Vidujinis karas eina visu smarkumu. Kaipo viena to karo baisenybių—badas. Tūkstančiai jau žmonių miršta badu, bet generolai kariauti nesiliauja, perka ginklus, žiemių armijai šiomis dienomis pirkta Čechoslovakijoje 40.000 šautuvų.

Danija. Inžinierius A. Christensen padarė armotą, kuria galima labai aukštai išmesti dujų šūvį, tai būsiąs geras įrankis kovai su lakūnais.

Belgija. Ties Afrikos krantais paskendo belgų laivas su keliais šimtais keleivių.

Tai bent rekordistas! Šeimos kurime rekordą pastatė Maroko valdovas Mulai Izmaelis. Su savo pačiomis jis turėjo 548 sūnus ir 340 dukterų, t. y. sumoj 888 vaikus!

Autoriai patekę indeksan. Nesenai paskelbta popiežiaus indeksas. Čia paduodame sąrašą autorių, kurių negalima skaityti katalikams. Nepaduodame, žinoma, visų, o tik garsiausius, žinomus kiekvienam inteligentiškam žmogui. Uždraustas pirmiausia filozofas H. Bergson, pernykštis Nobelio laureatas, paskui d'Alembert, Grotius, Hobbes, Montaigne, Pascal, Diderot, Prudhon, Renan, J. J. Rouseau (romantizmo tėvas), Savonarola, Spinoza, Augustas Comte, Hipolitas Taine, na ir Volteras.

Bažnyčios uždrausti skaityti ir raštai kai kurių monarchų, kaip Fridriko Didžiojo, anglų karaliaus Jokūbo I, italų Wiktoro Emanuelio. Grįžkim prie rašytojų. Indeksas draudžia dar sekančius pasaulinio garso autorius: Balzaką, abu Dumas, Murgerą, ponią George Sand, Viktorą Hugo (už jo *Vargšus* ir *Dievo Motynos katedrą Paryžiuje)*, Fogazzaro (už veikalą *Šventas*), Anatolį France (už *visa*, ką parašė), Casanovą (už jo *Atsiminimus*), Gibboną, Maeterlincką (už *visas* jo knygas), Kalvyną, Swedenborgą, Miltoną (už brošiūrą del Kromvelio), Locke'ą, Micheletą, Sterną ir *Jezaus Kristaus Sekimą*—Tomo iš Kempio. Charakteringa, kad sąraše nefiguruoja Liuteris.

Redakcijos atsakymai.

Moksleivių kuopos „Atžalos“ valdybai Jūs norite savo laiške atremti mūsų patiektus faktus, prieš faktus statyti argumentus. Mūsų atsakymu tebūna dailus lotynų priežodis: „contra factum nullum argumentum“. Be to daug duoda suprasti mėnesinis su viršum jūsų „atitaisymo“ pasivėlavimas.

Pagalios visus mūsų aprašytus faktus ištyrėme.

P. N—re ir Savajam. Nedėsim, lauksim toliau, gal ir sunaudosim. Rašykit.

P. A. K. Nedėsim. Rašykit įdomesnių.

P. Girdėjusiam. Netilps. Laukiam daugiau,

P. Ten buvusiam. Netilps. Rašinėkit daugiau.

P. Vaidilai. Sunaudosim. Ačiū.

P. Vėsulai. Sunaudosim.

P. Nuskraustiesiems. Gavome per vėlai, laikraštį baigėme laužyti. Sunaud. sim.

P. Mažajam Š—ui. Sunaudosim.

Leidėjas ir ats. redaktorius **Jonas Murinas.** „ZORZOS“ Spaustuvė, Vilniuje.